# מסילת ישרים — בבאור מדת הנקיות



בְּבֵאוּר מִדַּת הַנְּקִיּוּתמִדַּת הַנְּקִיּוּת הִיא הֱיוֹת הָאָדָם נָקִי לְגַמְרֵי מִכָּל מִדָּה רָעָה וּמִכָּל חֵטְא. לֹא דַּי מִמָּה שֶׁהַחֵטְא בּוֹ מִפָּרְסָם וְגָלוּי, אֶלָּא גַּם כֵּן מִמָּה שֶׁהַלֵּב נִפְתֶּה בּוֹ לְהוֹרוֹת הֶתֵּר בַּדָּבָר, שֶׁכַּאֲשֶׁר נַחְקֹר עָלָיו בֶּאֱמֶת נִמְצָא שֶׁלֹּא הָיָה הַהֶתֵּר הַהוּא נִרְאֶה לוֹ, אֶלָּא מִפְּנֵי הֱיוֹת הַלֵּב עֲדַיִן נָגוּעַ קְצָת מִן הַתַּאֲוָה, כִּי לֹא טָהַר מִמֶּנָּה מִכֹּל וָכֹל, עַל כֵּן תִּמְשְׁכֵהוּ לְהָקֵל לוֹ.

אַךְ הָאָדָם אֲשֶׁר טָהַר מִזֶּה הַנֶּגַע לְגַמְרֵי וְנָקִי מִכָּל רֹשֶׁם רַע שֶׁמַּשְׁאֶרֶת הַתַּאֲוָה אַחֲרֶיהָ, הִנֵּה רְאִיָּתוֹ תִּהְיֶה בְּרוּרָה לְגַמְרֵי וְהַבְחָנָתוֹ זַכָּה וְלֹא תַּטֶּהוּ הַחֶמְדָּה לְשׁוּם דָּבָר, אֶלָּא כָּל מָה שֶׁהוּא חֵטְא, אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה קַל שֶׁבְּקַלֵּי הַחֲטָאִים, תַּכִּירֵהוּ שֶׁהוּא רַע וְתַרְחִיקֵהוּ מִמֶּנּוּ. וְכַלָּשׁוֹן הַזֶּה אָמְרוּ חֲכָמִים עַל הַשְּׁלָמִים הַמְטַהֲרִים מַעֲשֵׂיהֶם טָהֳרָה רַבָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם אֲפִלּוּ נִדְנוּד דָּבָר רַע (סנהדרין כג): נְקִיֵּי הַדַּעַת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם.

וְהִנֵּה רוֹאֶה עַתָּה הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין הַזָּהִיר וְהַנָּקִי, אַף עַל פִּי שֶׁקְּרוֹבִים הֵם זֶה לָזֶה בְּעִנְיָנָם, הַזָּהִיר הוּא הַנִּזְהָר בְּמַעֲשָׂיו וְרוֹאֶה שֶׁלֹּא יֵחֶטָא בְּמָה שֶׁכְּבָר נוֹדַע לוֹ וּמְפֹרְסָם אֵצֶל הַכֹּל הֱיוֹתוֹ חֵטְא.

אָמְנָם עֲדַיִן אֵינֶנּוּ אָדוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִמָּשֵׁךְ לִבּוֹ מִן הַתַּאֲוָה הַטִּבְעִית, שֶׁלֹּא תַּטֶּהוּ לְהַרְאוֹת לוֹ הֶתֵּרִים בְּאֵיזֶה דְּבָרִים שֶׁאֵין רָעָתָם מְפֹרְסֶמֶת.

וְזֶה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִשְׁתַּדֵּל לִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרוֹ וְלִכְפּוֹת אֶת תַּאֲוָתָיו, לֹא מִפְּנֵי זֶה יִשַּׁנֶּה אֶת טִבְעוֹ וְלֹא יוּכַל לְהָסִיר מִלִּבּוֹ הַתַּאֲוָה הַגּוּפָנִית, אֶלָּא שֶׁיִּכְבֹּשׁ אוֹתָהּ וְיֵלֵךְ אַחַר הַחָכְמָה וְלֹא אַחֲרֶיהָ, אַךְ עַל כָּל פָּנִים חֵשֶׁק הַחָמְרִיּוּת עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ לְהַסִּיתוֹ וּלְפַתּוֹתוֹ.

אָמְנָם, אַחַר שֶׁיִּתְרַגֵּל הָאָדָם הֶרְגֵּל גָּדוֹל בַּזְּהִירוּת הַזֹּאת עַד שֶׁיִּנָּקֶה נְקִיּוֹן רִאשׁוֹן מִן הַחֲטָאִים הַמְפֹרְסָמִים, וְיַרְגִּיל עַצְמוֹ בָּעֲבוֹדָה וּבְזִרִיזוּתָהּ, וְתִגְבַּר בּוֹ הָאַהֲבָה אֶל בּוֹרְאוֹ וְהַחֶמְדָּה אֵלָיו, הִנֵּה כֹּחַ הַהֶרְגֵּל הַזֶּה יַרְחִיק אוֹתוֹ מֵעִנְיְנֵי הַחֹמֶר וְיַדְבִּיק דַּעְתּוֹ אֶל הַשְּׁלֵמוּת הַנַּפְשִׁי עַד שֶׁסּוֹף סוֹף יוּכַל לְהַגִּיעַ אֶל הַנְּקִיּוֹן הַשָּׁלֵם, שֶׁכְּבָר יִכְבֶּה אֵשׁ הַתַּאֲוָה הַגּוּפָנִית מִלִּבּוֹ בְּהִתְגַּבֵּר בּוֹ הַחֶמְדָּה הָאֱלֹהִית, וְאָז תִּשָּׁאֵר רְאִיָּתוֹ זַכָּה וּבָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה, שֶׁלֹּא יִפָּתֶה וְלֹא יַשִּׂיגֵהוּ חֵשֶׁק חָמְרִיּוּתוֹ, וְיִנָּקֶה בְּמַעֲשָׂיו מִכֹּל וָכֹל.

וְהִנֵּה עַל מִדָּה זוֹ, הָיָה דָּוִד שָׁמֵחַ בְּעַצְמוֹ וְאוֹמֵר (תהלים כו): אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה'. כִּי בֶּאֱמֶת רַק מִי שֶׁיִּנָּקֶה לְגַמְרֵי מִכָּל נִדְנוּד חֵטְא וְעָוֹן, הוּא הָרָאוּי לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ ה'. כִּי זוּלַת זֶה, אֵין לוֹ אֶלָּא לֶבוּשׁ וּלְהִכָּלֵם מִלְּפָנָיו, וּכְמַאֲמַר עֶזְרָא הַסּוֹפֵר (עזרא ט): אֱלֹהַי בּוֹשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ.

וְהִנֵּה וַדַּאי כִּי מְלָאכָה רַבָּה הִיא לָאָדָם לְהַגִּיעַ אֶל שְׁלֵמוּת הַמִּדָּה הַזֹּאת, כִּי הָעֲבֵרוֹת הַנִּכָּרוֹת וִידוּעוֹת קַלּוֹת הֵם לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם, כֵּיוָן שֶׁרָעָתָם גְּלוּיָה. אַךְ הַדִּקְדּוּק הַזֶּה הַמִּצְטָרֵךְ לַנְּקִיּוּת, הוּא הַקָּשֶׁה יוֹתֵר,

כִּי הוֹרַאת הַהֶתֵּר מְכַסָּה עַל הַחֵטְא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי. וְהוּא כְּעִנְיַן מָה שֶׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם בְּרָכָה (ע"ז יח): עֲבֵרוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו, סוֹבְבוֹת אוֹתוֹ בִּשְׁעַת הַדִּין.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה אָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בבא בתרא קסה): רֻבָּם בְּגָזֵל, וּמִעוּטָם בַּעֲרָיוֹת, וְכֻלָּם בַּאֲבַק לָשׁוֹן הָרַע. כִּי מִפְּנֵי רֹב דַּקּוּתוֹ, כָּל בְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִים בּוֹ בְּמָה שֶׁאֵין מַכִּירִים אוֹתוֹ.

וְאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (איכה רבתי טו): שֶׁדָּוִד הָיָה נִזְהָר וּמְנַקֶּה עַצְמוֹ נְקִיּוֹן גָּמוּר מִכָּל אֵלֶּה, וְעַל כֵּן הָיָה הוֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה בְּבִטָּחוֹן חָזָק, וְהָיָה שׁוֹאֵל (תהלים יח): אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם, מָה שֶׁלֹּא שָׁאֲלוּ יְהוֹשָׁפָט אָסָא וְחִזְקִיָּה לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ מְנָקִים כָּל כָּךְ.

וְהוּא מָה שֶׁאָמַר הוּא עַצְמוֹ בְּתוֹךְ דְּבָרָיו (שם): יִגְמְלֵנִי ה' כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי. וְאָמַר עוֹד (שם): וַיָּשֶׁב ה' לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו, וְהוּא הַבּוֹר וְהַנְּקִיּוֹן הַזֶּה שֶׁזִּכַּרְנוּ. וְאָז חָזַר וְאָמַר (שם): כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד וְגוֹ', אֶרְדֹּף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם. וְהוּא עַצְמוֹ אָמַר עוֹד (שם כד): מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב.

וְאָמְנָם וַדַּאי, שֶׁהַמִּדָּה הַזֹּאת קָשָׁה, כִּי טֶבַע הָאָדָם חַלָּשׁ וְלִבּוֹ נִפְתֶּה עַל נְקַלָּה, וּמַתִּיר לְעַצְמוֹ הַדְּבָרִים שֶׁיּוּכַל לִמְצֹא בָּהֶם כְּדֵי הַטְעָאָה. וּבְוַדַּאי שֶׁמִּי שֶׁהִגִּיעַ לְזֹאת הַמִּדָּה, כְּבָר הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה, כִּי בִּפְנֵי מִלְחָמָה חֲזָקָה עָמַד וְנִצַּח. וְנָבוֹא עַתָּה לְבָאֵר פְּרָטֵי הַמִּדָּה הַזֹּאת.